

1. Xun Joseph de regis fuerit. K.C. Matth. 1, 18.
2. De Immanuele Matth. 1, 18, 23.
De Edas pui 1 Joh. 11, 2.
3. De amata baptista. Matth. 3, 4. Mr. 1, 6
4. De veta baptista. Mt. 3, 4. Mr. 1, 6
5. Cantar sup monte. Mt. 5, 14.
6. De bedros pui cura Eleemosynar. Mt. 6, 2
7. Petrus Anus. Vanitas. Mt. xv, 9.
8. De signis temporum observandis. Mt. 16, 1-4
9. De angust. Petri & Kasp. & Mt. 16, 13-19. Inevj.
10. Tu et de fly. de. vventu. Mt. 16, 16.
11. De claris verb. Mt. 16, 19.
12. De auttate clav. solv. & lig. Mt. 16, 19
13. De didrachmis & solutus. Mt. 17, 24 & ^{Parabola}
14. Sapph. de ofensuris uirina. Mt. 20, 1-16
15. Vul. & congregatum volente. Mt. 23, 37.
16. Chichuluri. De hacouo Euph. Mt. 24, 14.
17. De otidagin. &. Mt. 24, 28
18. Ager sanguinis. Mt. 27, 3-11.
19. Tumba servatoris. Mt. 27, 60
20. De aud. Judas. de. Mt. 28, 1. Mr. 16, 2.
21. De cura murbor. & olar. Sancti. Mr. 6, 13. Jui. V, 14 &
22. De incarnatis mysteris. Luc. 1, 35
23. De Maria & i. preservata.
24. De nocte Iesu. Luc. 2, 21
25. De clente absp. puentuor. Luc. 7, 47, 48
26. ofobkreigst. Luc. 8, 13.
27. & i. curat. Sabothica. Luc. xv.
28. De Memora nygphica. Luc. xvi, 9
29. De. Luc. 16, 9
30. Luc. 16, 9.
31. De laerijis &. Luc. xix, 41.
32. De glades accumb. Luc. 22, 32

80
R

35 37

Quod DEO Salvatori Gloriosum!
DISPUTATIO THEOLOGICA
De
NATURA
FIDEI JUSTI-
FICANTIS,

Ex Joh. c. i. v. 12.

Quam
Mandato Serenissimi
Consensu Venerandæ Facultatis Theologicæ
Pro LICENTIA
Consequendi Gradum Doctoris in Theologia
Publico Examine sistit
CHRISTOPHORUS REUCHLIN.
S. S. Theol. P. P. O. & Eccles. Pastor.

Respondente,
M. VITO FRIDERICO Weihenmayer/
Ill. Stip. Repet.

Die & April.
In Aula Theologorum Nova,
TUBINGÆ
A. O. R. MDCCI.

Literis Joh. Conradi Eitelij.

Quod DEO S. Iustorum Christianorum
DISPUTATIO THEOLOGICA

DE
MATERIA

FIDELI FIDELI

Contenta Venerandae Facultatis Theologiae
PUBLI

CHRISTOPHORUS REICHLIN

M. VITO FRIDERICO

A. O. P. REICHLIN

In Nomine Jesu !

THES. I.

Scutus *Johannes, Zebedei & Salomes filius, S. Scopus generalis.*
Jacobi Maj. frater junior, è cymba piscatoria
 ad Apostolatam vocatus, atque omnium discipulorum Domino longè charissimus, antiquis *καὶ ἑξοχὴν* Theologus dictus, ob assertam Christi Deitatem, sub vitæ finem, obiit autem Ephesi centenario major, *Evangelium* scripsit. Cujus quidem scopum atque summam ipse ostendit *cap. 20. v. 31. Hæc autem scripta sunt, dicens, ut credatis Jesum esse Christum Filium Dei, & ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.* Ut vel hinc pateat reliquis Evangelistis prætermisssa: quantum hujus scopi ratio exigebat, non tantum supplevisse *Sauvatoris hunc, ἀριστάστον, μέγαν καὶ θεῖον* scriptorem, ut eum appellat *Eusebius*; verum etiam hæreticis illius ævi suum Evangelium opposuisse, qui æternam Jesu Christi divinitatem impugnabant, suasque fabulas mysteriorum & traditionum apostolicarum nomine ecclesiis obtrudere haud verebantur. Quemadmodum autem in prima ejus parte adventum Filii Dei in mundum, ejusque in mundo conversationem describit: ita in primo statim capite de hoc adventu Filii Dei per incarnationem agit, veram ejus divinitatem *v. 1. 2. 3. 4. officium redemptorium v. 4. sequi manifestationem denique in carne v. 14. exponendo.*

A 2

II. Offi-

Connexio
&
Scopus spe-
cialis.

II. Officium porrò Redemptorium, sub eleganti inque Scriptura S. frequenti à luce petita metaphora proponit docens: Quis ille Redemptor? λόγος scil. ab aeterno ad id muneris destinatus ψ. 4. non *Johannes B.* quem nonnulli Redemptorem Lucemque hominum esse putabant ψ. 6, 7, 8. Quæ hujus officii redemptorii administratio? nempe lucere in tenebris ψ. 5. Quod objectum? homines tenebris spiritualibus & ignorantiae oppressi ψ. 4. & quidem ex intentione & consilio Dei omnes in univ-
ersum, quotquot in hunc mundum veniunt ac nascuntur ψ. 9.

Textus.

Quis denique eventus? qui quidem ita comparatus fuerit, ut paucissimi illuminationi salutari locum relinquerent, plurimisque lucem illam repudiantibus. Tenebræ, ait, non comprehenderunt eam ψ. 5. id quod fecerunt & ante adventum ἡ λογος in carnem ψ. 10. & post incarnationem, maximè Judæi ψ. 11. Interim non frustraneum fuisse penitus hunc lucis in mundum adventum, cum aliqui fuerint, qui verà Christum fide receperunt facti propterea filii Dei, ψ. 12. Verba ita se habent. Ὅσοι ἤελαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεῶν γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσι εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Quæ *Vulg.* ita reddidit: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomen ejus. B. vero noster *Lutherus*: So viel Jhn aber auffnahmē/denen gab er Macht Gottes Kinder zu werden/die an seinen Namen glauben.

Analys.
Logica.

III. Agit igitur hoc & sequ. versu de fidelibus, qui per fidem Christum exceperunt, & vicissim per illum dignitatem filiorum Dei sunt consecuti. Hujus igitur Filiationis renatorum, tanquam fructus receptæ per fidem lucis coelestis sistitur hîc (1.) Subjectum, recipientes lucem, credentes. (2.) Ipsū beneficium, quod fiant filii DEI. (3.) Modus conferendi, in verbis, dare potestatem. (4.) Causa instrumentalis, fides, quæ describitur ratione Subjecti, quod sunt credentes, ratione Objecti, quod est nomen ἡ λογος. Quibus addit *vers. sequ. 13.* Causam effici-

efficientem principalem tum κατ' ἄρσιν, non è sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex Voluntate viri; cum τῷ Θεῷ, ex Deo nati sunt.

IV. Sed singula Textus nostri verba excutienda. **Con-**
nexionem cum antecedentibus facit partic. ἥ h. s. quamvis **maxi-**
 ma mundi pars & plerique ex gente judaica Christum indignissi-
 me à se repulerint, tamen aliqui certè fuerunt, qui eum verà
 fide recipere. *Hunn. in h. l.* ὅσοι est ab ὅσος, quòd relati-
 vum accidentis quantitatis s. continuæ s. discretæ s. utriusque
 significationem habet. Usum Nov. Testam. si respiciamus, nunc
 quantus absolutè v. gr. *Marc. 2. 10.* nunc quantus vel quotquot,
 quicumque, quotecumque significare solet, sive jam ad πάντες ut
Matth. 7. 12. sive ad ἅλλοι, *Joh. 21. 25.* sive ad ἔσται, *Ebr. 2. 15.*
 sive ad λοιποὶ, *Apoc. 2. 24.* sive denique ad ἀὐτοὶ referatur, ut
h. l. Universalitatis igitur particula est, neminem excludens, at-
 que adoptionis gratiam omnibus omnino, quotquot Christum
 fide recipiunt, sine sanguinis, conditionis, ætatis aut sexus dis-
 crimine, communem faciens.

Analys.
 Philologi-
 co.
 Theologica
 ὅσοι

V. Ἐλαβὸν ἀ λαμβάνω, quod generaliter ac proprie signi-
 ficat accipere, quicumque id fiat ratione. Speciales notionès,
 pro insigni, quæ in modo attributionis subjectæ materia oc-
 currit varietate, complures sunt, collectæ ab *E. Schmid. Annot.*
ad Matt. 26. 26. p. 347. sq. præsentī loco maxime convenit, quam
 ipsam ibid. facit, excipiendi, suscipiendi, acceprandi significatio,
 quomodo hoc vocabulum de susceptione rei *Joh. 12. 48. 6. 17. 1.*
1. Joh. 5. 9. Matth. 13. 20. & personæ, *Joh. 5. 43. 6. 14. 7. 6. 17. 8.*
2. Joh. v. 10. usurpatur. Cum suo primitivò aliàs non simplici-
 ter paria faciunt καταλαμβάνειν, & ἀρδλαμβάνειν, quorum il-
 lo *vers. 5.* hoc. ὅ. n. utitur Evangelista; hic tamen Synonyma
 videntur, nisi quod majori cum emphasi sese mutuo explicent.
 Quamquam enim καταλαμβάνειν & opprimere, obruere, & ap-
 prehendere, complecti significet, prioremque prætulerit *Chri-*
stoffo.

Ἐλαβὸν ἀ
 λαμβάνω

Josephus citante *Camerario* ita explicant, à caligine quidem per-
 secutionem patitur, non tamen opprimitur. Scopus tamen,
 qui est ostendere, quare non omnes ab hâc luce illuminentur,
 facit ut posteriorem cum *Lutbero*, *Chemnitio* & plerisque in-
 terpretibus probemus, ut sensus sit: maximam partem homi-
 num lucem illam admittere noluisse, ut & ipsi lucidi fierent,
 clareque cernerent. Παρλαμβάνειν autem est accipere quasi
 in manus traditum, suscipere comiter, & quod potissimum
 hoc in loco obtinet, recipere pro vero, agnoscere pro eo ac
 honorare qui est, Eod. sensu *γ. 10.* adhibet verbum γνώσκειν, agnos-
 cere nempe cum approbatione & acceptatione, nec enim, ut
 observat *Humm. in h. l.* naturalis tantum cæcitas reprehenditur,
 sed etiam contemptus ille actualis, quo homines pertinaciter à
 se repulerunt Christum cupientem ipsos liberare ab originali cœ-
 citate, *Job. 4. 45.* pro λαμβάνειν repetitur δέχεται, approbare,
 accipere pro eo quod est *1. Thess. 2. 13, Act. 8. 14, 6. 11. 1.* cum gau-
 dio *1. Thess. 1. 6.* & quidem tanto, quo amicus amicum excipit *Luc.*
16, 4. Gal. 4, 14. Act. 21. 17. quo Jesum infantem ulnis suis comple-
 xus est annosus *Simeon Luc. 2, 28.* Hisce conjungenda sunt reli-
 quæ textus circumstantiæ. Apparet enim, de ea λαβή sermo-
 nem esse, quæ posita recipiens fit filius Dei, quæ fit credendo
 in nomen Jesu Christi, quæque opponitur impietati maximæ
 partis hominum Christum ad se venientem repellentium, & in-
 primis Judæorum, qui tantum abest ut Dei filium, gratiam su-
 am ultro offerentem, prout decebat, susciperent pro eo, qui
 erat, Messia ac Salvatore populi sui, agnoscerent, ut potius
 lethali ipsum odio persequerentur, & tandem Romanis crucifi-
 gendum traderent. Atque hinc jam colligimus non intelligi
 receptionem corporalem, quæ manu fit, aut quomodo Phari-
 sæi Christum in domos suas receperunt *Luc. 7. 36.* sed spiritua-
 lem lucis cœlestis visionem, receptionem non nudè speculati-
 vam, quæ sicuti in hypocritas ipsosque etiam diabolos cadit, ita di-
 gnita-

Παρλαμ-
 βάνειν.

gnitatem filiorum Dei conferre nequit, sed fiducialem, quæ lucem illam exorientem non tantum non contemnit, aut repellit malitiose, verum etiam ὁν λόγον tanquam filium Dei, tanquam Messiam & Redemptorem, atque Reparatorem ὁδοθεσίας salutisquæ æternæ, sicuti revera est agnoscit, suscipit, honorat, illi confidit unicè, eundemque firmiter complectitur, ac tenaciter retinet.

VI. Is quem ita suscepertunt per pronomen relativum αὐτον , aliquoties jam reperitum, indicatur, quod non potest referri ad proxime antecedens τὸ φῶς , sed ad remotius scil. λόγον . Quamquam autem vocabulum λόγος valde ambiguum sit, ut vix aliud reperitur, cujus plures sint significationes, quarum 39. recenset S. Schmid, addente nonnullas *Stolbergio Diss. de λόγῳ & νῶν Platónico. c. 1. §. 4.* Hic tamen loci peculiarem plane habere & toti mundo, ut ait laudatus *Schmidius*, extra revelationem incognitam, res ipsa loquitur. De eo enim λόγῳ sermo est, qui in principio creationis, ante quod mera æternitas fuit, jam erat, qui erat apud Deum, qui erat Deus, per quem omnia facta sunt, qui est Lux hominum, destinatus Redemptor omnium, qui in tempore caro factus habitavit inter nos, cujus Gloriam viderent Apostoli, ut Gloriam unigeniti à Patre, cui Johannes B. hoc perhibuit testimonium, quod post ipsum venerit, & ante ipsum fuerit, qui ob πλήρωμα θεότητος in ipso habitantis ita plenus est gratia ac veritate, ut de ejus plenitudine accipiant omnes gratiam pro gratia, per quem ut melioris Testamenti Mediatorem gratia ac Veritas facta est, quidemque est unigenitus filius existens in sinu Patris. Est igitur λόγῳ concretum personæ simplicis filii Dei, naturam illius divinam cum hypostasi sive subsistentia exprimens. Rationes hujus appellationis, operose verbum mentale cum hoc ὁ πρῶτος ἀϊκιῶν comparando dederunt antiqui Patres, plures addidere Scholastici, à quibus plerique nostratium non multum abeunt. Summa huc redit: Filium Dei λόγον appellatum

αὐτον

λόγῳ

tum esse (α.) ab aeterna generatione, quia est sapientia Patris ab aeterno à Deo genita Prov. 8. 22. (β.) à Creatione universi, quia hoc verbo Domini caeli firmati sunt, *Psal. 33. 6.* Denique (γ.) ab officio, tum prophetico, quia Voluntatem Patris hominibus revelavit, *Joh. 1. 18. Ebr. 1. 2.* cum sacerdotali, quia advocatus noster est, pro nobis intercedens, *1. Joh. 2. 2.* Quae & similia ad sanam de Filio Dei Doctrinam, prout alibi in S. Scriptura traditur, scite applicari dicit S. *Schmidius Comm. ad 1. Joh. 1. 1.* ex voce tamen λόγος adversus pertinacem adversarium solide probari non posse. Cujus tamen, quam ibi proponit sententiã, à communi parum differre videtur. Id obiter hic notamus, non adeo solido fundamento niti, quod de usu Targumico vocis מִמְרָא רִי & מִמְרָא מִימָר vulgo traditur, quasi Messiam, ob promissionem verbo patefactam, hoc semper nomine *Chaldaei Paraphraste* appellaverint: cum contrarium, ex ipsis appareat, & vox מִמְרָא saepe nihil aliud significet, quam ego, tu, ipse, exempla videri possunt apud *Ligtfol. Hor. Ebr. & Talm. in Johan. c. 1.* Speciosus est quod ex *Hakspanio* ac *Hildebrando* docet *Celeberr. Dom. Langius in Dissert. de Deitate* ἢ λόγος. Nempe illam, quã pronominis reciproci vicem sustinet, sicut apud *Ebraeos עַשׂוּ, נַפְשׁוֹ, נֶרְסוֹ*, significationem hũc voci esse secundariam, primariam vero, quã respondet nomini ἱεραρχαυμάτων יהוה, prout hodie Judæis solenne est pro eodem usurpare alia v. g. *הַשֵּׁם & הַקְּנָה*. Quomodo egregium pro aeterna divinitate Filii Dei ex voce λόγος peti posset argumentum. Id interim certissimum est nihil commune habere hunc S. *Johannis* λόγος cum λόγος *Platonis*, quem ille Philosophus minorem quendam & veluti partiarium Deum fecit, à summo & supremo emanantem, & quidem non vi essentia divina, sed tantum propter producendum mundum, ut propterea *Proclus Platonius Origenem* accerrimè impugnarit, quod λόγος summum & supremum Deum esse profiteretur. Impia igitur ac

vana

vana *Sandii* Neo Ariani hominis conjectura est, Johannem voce λόγος ad Platonicorum Scholas respexisse, atque ex illorum mente explicandum esse afferentis *vid. Stolberg. l. c. 3.*

VII. Sed ad institutum redeundum nobis est. Pergit Evangelista: ἔδωκεν εἰς τοὺς ἐξουσίαν. Vocabulum ἐξουσίας non uno modo reddunt interpretes, potestatem *Vulgatus*, *Facius* Gloriam, *Beza* *Jus*, dignitatem *Calvinus*, honorem *Fansenius* ac primò *Maldonatus*, qui postea sententiam mutavit cum, uti dicit, apud hæreticum interpretem legisset, prærogativam *Heinsius*, *Nonnus* explicavit per ἰσχύην, quâ etiam voce utitur *Chrysofostomus*, τῆς αὐτῆς ἀξιώσεως ἰσχύος dicens. Cum verò plurimarum versionum coincidunt, quæstio huc redit: utrum per potestatem an dignitatem reddi debeat. Prius *ἔδωκεν κενὸν δυνευσόμενος* fieri ait *Heinsius Exerc. in h. l.* Nam & *Erasmus* accipit pro libera facultate credendi & non credendi, ut vires liberi arbitrii adstruat, & *Bellarminus* pro potentia ad justificationem perveniendi, ut fidem esse tantum dispositionem ad illam obtineat. Posterius autem non probat *Haksplanius in Not.* quoniam hæc vox utut seorsim aliquando dignitatem notet, nunquam tamen cum verbo dare constructa. In quo tamen falli putamus virum doctissimum, cum *Matth. 20. 18.* nec non *Apocal. 13. 2. 4.* ἐξουσία cum verbo δίδωμι constructa, autoritatem, dignitatem, prærogativam dubio procul significet. Neque tamen periculum aliquod orthodoxiæ creatur, aut quicquam accedit Pelagianæ vel Pontificiæ causæ, si priorem retineamus. Sicut enim illorum interpretationes textui locisque parallelis repugnare ex dicendis Theol. sequent. constabit: ita vox ἐξουσίαν in significatione potestatis multum differt à δυνάμει. Illa juris est, hæc facti; illa potentia in sensu metaphysico, hæc in sensu morali *Jus.* *vid. E. Schmid. Annot. ad Matth. 28. 18. p. 379.* Præterea, ut rectè observat *Haksplan. l. c.* aliud est habere potestatem, ut quis faciat aliquid, aliud ut fiat aliquid, quorum illud ἐνεργητικὴν δυνάμιν,

B

νάμιν,

γαμιν, hoc vero passionem infert. Quemadmodum etiam verba hæc non sensu diviso capienda sunt, quasi diceretur, qui credunt habere potestatem, ut aliquando fiant filii Dei, sed in sensu composito, hoc sensu, eos qui credunt habere potestatem ut sint filii Dei, eo ipso cum credunt & quatenus credunt. *Vid. B. D. Wölflin. Exerc. in Job. ad h. l.*

τέκνα
 310

VIII. Beneficium igitur cuius participes redduntur verâ Christum fide recipientes est *θεοφιλία* sive *ἐξοσία* τέκνα θεῶ γενέσθαι. Filius aliquis dicitur vel propriè, quia soboles est progenita per essentia communicationem, quomodo ὁ λόγος μονογενῆς ἔ πατὴρ dicitur infra *vers. 14. & 18.* quorsum & singularissimus ille modus pertinet, qui est per unionem & Christo secundum humanam naturam competit. *Ebr. 1. 45.* Vel metaphoricè de creationem, v. g. *Job. 38. 7.* s. affectum gratiosum *1. Cor. 4. 14. 17. 1. Tim. 1. 2.* s. informationem *Matth. 11. 19.* s. curam *1. Thess. 2. 7.* s. hæreditatem *Matth. 8. 12. Eph. 2. 3.* s. denique ob adoptionem, quæ postrema significatio hujus loci est. Hæc *filiiario* in se spectata est hominis coram Deo justificati in filium ejus acceptio gratuita, propter filium Patris ἀγαπήσθαι, in quo Deus nos dilexit, & ἰχαρίωσεν *Eph. 1. 6.* ut qui naturâ est filius iræ, θεοσι, imputatione divina sive gratiola sententia fiat filius Dei. Nam τέκνα ἐπαγγελίας qui ad exemplum Abrahami verâ promissum Messiam fide apprehendunt, licet non sint *σπέρμα Ἀβραάμ καὶ σάρκα, λογίζεται εἰς σπέρμα*, accenset ad semen Abrahamæ, & τέκνα ἔ Ἀβραάμ Deo habentur sive sint Judæi sive gentes. *Rom. 9. 8. vid. E. Schmid. Annot. ad Matth. 27. 25. p. 364.* Et hæc imputatio non est fictitia & nullius entitatis, ut clamant Pontificii, sed realissimum Dei iudicium includit, quod fert de throno gratiæ suæ ex Evangelio super peccatore in Christum credente, quem à peccato absolvit & pro filio Dei reputat. Pertinet ad justificationem, cum qua tempore simul sit, ut ut naturâ sit posterior, tanquam beneficium, quod ex mera atque gratuita

tauta Dei gratia citra ullum nostrum opus vel meritum accipi-
 mus, eidemque novum dignitatis & excellentiæ gradum super-
 addit. In se duo involvit, acceptationem in filios gratuitam
 mediante verbo 1. *Pet.* 1. 23. & jus hereditatis cœlestis *Rom.* 8. 17.
 Amor autem Dei specialis *Matth.* 7. 11. *Ebr.* 12. 6. inhabitatio Spi-
 ritus S. gratiosa *Rom.* 8. 14. 15. similitudo 2. *Pet.* 1. 4. & quæ sunt
 alia, ut beneficia ac privilegia & signa eandem consequuntur,
vid. Rappolt. T. 2. Op. Dissp. 14. p. 1894. *sequi.* Caterum scrupu-
 lum movere non debet verbum *γενέσθαι*, quasi non de re præ-
 senti, sed adhuc futura & aliquando demum obtinenda sermo
 sit. Nam & fieri & esse significat, *vid. E. Schmid. Annot. p. 650.*
sq. Leigh. Crit. f. p. 139. De illis præterea sermo est, qui jam
 ex Deo nati sunt *1. Cor.* 13. qui credunt in nomen Christi; de renatis
 vero idem Johannes 1. *cap.* 3. 2. *Charissimi, nunc sumus filii Dei,*
 & de credentibus Paulus, *omnes filii Dei estis per fidem Gal.* 3. 16.
 Credentes igitur, eo ipso quo credunt fiunt, & cum in fide per-
 manent, sunt filii Dei.

IX. Nec vero de hæc τοῦ λόγου λαβὴ dubium cuiquam re-
 manere possit, sed omnino pateat, quo instrumento & quâ ma-
 nu Christus recipiatur, addit hanc epexegetin: τοῖς πιστεύουσιν εἰς
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Eandem phrasin repetit infra *c.* 2. 23. *c.* 3. 15. 16.
 & 18. quam *Vulg.* nunc per accusativum nunc per ablativum red-
 didit, affectate magisquam verè, ut judicat *Valla in h. l.* Caterum
 τὸ ὄνομα proprie significat nomen personæ vel rei, & deinde ip-
 sam personam certo nomine denotatam v. g. *Act.* 1. 15. & quidem
 non per Ebraïssimum, sed modo loquendi profanis græcis, quin &
 latinis familiari, ut *Cicero* 1. *de Fin.* Romanum nomen pro ho-
 mine Romano dixit. Hinc jam est, quod in S. Scriptura frequen-
 tissimè nomen Dei aut Christi pro ipso Deo aut Christo ponatur,
 ita psallere, *Psal.* 9. 3. laudare *Psal.* 100. 4. invocare nomen Do-
 mini *Psal.* 116. 13. Idem est quod laudare & invocare ipsum Deum,
 sicut igitur nomen Dei est ipse Deus, quatenus in verbo suo se

nominabilem fecit, quoad essentiam, personas & opera sua: ita etiam nomen Christi hoc loco comprehendit, quicquid de illo in Scriptura traditur, quod omne duobus capitibus comprehendit solet, quae ad personam ejus atque ad officium pertinent. Ut credere in nomen ejus, explicante *Chermitio in b. l.* sit ita fide ipsum amplecti, sicut in verbo sive promissione persona & officium ejus nobis describitur & proponitur. *conf. Act. 2. 21. c. 4. 12. vid. Tarnovius in b. l.*

Conclusio
(1.)
de F. I. Ob-
jecto.
Explicatur

X. Planum ex hactenus dictis esse puto loci nostri sensum: quare ad explicandam inde per aliquot conclusiones & probandam Fidei justificantis naturam nunc progredimur. Sit Conclusio. I. *Fidei justificantis objectum est Jesus Christus ut Mediator atque causa impetranda apud Deum gratiae, justificationis & adoptionis spectatus.* Fidei quidem vocabulum satis est ambiguum, cum nunc objective, *Act. 17, 31.* nunc subjective v. gr. *Ebr. 11. 1, 6.* atque utroque modo vel generalissime pro omni revelato, vel generaliter pro iis quae ad cultum Dei pertinent, vel specialiter pro iis quae salutem hominis peccatoris cum Deo conciliandi concernunt, accipiatur; & illa, quam subjectivam vocant vel habitualiter, ut qualitas in mente humana supernaturalis, vel actualiter considerari possit: Nobis tamen de fide subjectiva, speciali, actualiter spectata sermonem esse, res ipsa docet; qui de fide agimus, non in omni sua latitudine, sed in certo officio ac munere, quae & quatenus justificat. Quoniam autem omnis actus mentis nostrae relationem quandam ad suum objectum importat, & suam ab illo distinctionem accipit, de natura actus fidei sollicitis, primò omnium de ejus objecto, quod illi in actu justificationis proponitur, ut actione sua illud attingat, & ab illo esse specificum ac justificum accipiat, dispiciendum erit. Distinguenda autem hic est ratio sub qua credimus, quam objectum fidei formale vocant, quaeque est divina revelatio, à rebus creditis sive objecto materiali, quod apprehendimus ut medium, quo salu-

salutem impetrat credens. Hoc objectum cum dicimus esse Christum ejusque meritum, sive obedientiam ejus voluntariam, vicariam atque sufficientem *Gal. 2. 20.* activam æque atque passivam *Rom. 10. 4.* Cujus scilicet intuitu Mediator est. *1. Tim. 2. 5, 6.* & causa gratiæ, justificationis & adoptionis *Ebr. 5. 9.* non contradicimus vel *Apologie A. C.* quæ *Art. 4. de justif. p. 69.* triplex facit fidei justificationis objectum, nempe Meritum Christi ceu pretium, Misericordiam Dei, quæ hoc pretium ordinavit & acceptavit, & promissionem quâ ad justitiam hoc meritum offertur; vel etiam *Aug. Conf.* quæ eodem *Art. 4.* fide dicit recipi remissionem peccatorum. Nulla enim inter hæc oppositio sed subordinatio est, neque multiplex hic sinitur fidei objectum, sed unicum sub diversa notione, Meritum scilicet Christi intime includit Gratiam & Misericordiam Divinam & vicissim: atque ideo in Christum tanquam Mediatorem fiduciam ponere possumus, quia divina misericordia satisfactionem ab illo præstitam ita accipit, ut propter illam condonare peccata velit, & quia in verbo evangelii Spiritus S. eandem nobis offert ac promittit. Quemadmodum etiam cum dico, fidem apprehendere remissionem peccatorum tanquam bonum à Christo acquisitum, & in promissione evangelica oblatum, ad idem objectum fit reditus, nec differentia est nisi in modo loquendi. vid. *Carpzov. Isag. in L. S. p. 208. & 223. & Wolfen. de Oblig. Cred. in Christ.*

XI. His ita explicatis assertionis nostræ veritas ex textu probanda venit. (1.) Sinit nobis Johannes æternum Patris Verbum, & quidem in officio redemptorio, quatenus est vita & lux hominum, verbo promissionis illuminans, vitamque mortuis conferens. Sicut autem venit ut luceret in tenebris, sicut per enormem malitiam à tenebris rejectus est: ita venit eum in finem ut reciperetur. Lux materialis objectum visus corporei est: oculis vero hominis spiritualis est fides. Hinc colligo: *Quic. tum e in finem venit ut tanquam lux mundi in tenebris lucens mortuos.*

Probatur
(1.)

que vivificans ab hominibus reciperetur: ille quatenus est vita & lux hominum est objectum fide accipiendum. A. Christus. E.

(2.) Actum receptionis explicat per fidem in nomen Christi. Nomen vero Christi ipse Christus est in officio suo redemptorio nobis revelatus. Diserta hic sunt Evangelista verba. Argumentor: Quo. credendo in nomen ejus salvificum recipitur, ille est objectum fidei justificantis. A. Christus Mediator. E. (3.) Effectum receptionis Christi per fidem esse dicit *vs. Deo. 1. 14.* Qui Christum recipit, apprehendit illum ut causam unde filiatio divina dependet: & receptio illa filios Dei facit non de se & ex se, sed virtute illius, quem recipit. Prona hinc collectio: Quo per fidem recepto recipientes fiunt filii Dei, ille est objectum fidei justificantis, à quo esse justificum habet. A. Christo recepto ut Mediatore. E.

(4.) Consentiant loca parallela Script. s. Fides in nomen Christi vocatur fides filii Dei. *Gal. 2. 20.* fides in sanguine filii Dei. *Rom. 3. 25.* fides Christi *Phil. 3. 9.* fides in Christum *Act. 10. 43.* atque his similibusque locis, ex instituto & in propria veluti sede de fide justificante agentibus, ejus objectum proprium & adæquatum Christus cum suo merito statuitur. Sicuti vicissim quando Scriptura S. de lege tam ceremoniali quam morali agit, ex illa non esse justitiam frequentissimè inculcat. *Rom. 3. 28. cap. 4. 2. Galat. 2. 16.* ejusque officium esse docet peccata arguere, accusare, condemnare *Rom. 3. 20. c. 4. 15.* Ex quoc. autem justitia non est, quicquid peccata arguit, accusat, condemnat, illud non potest esse objectum fidei, que reconciliationem cum Deo, remissionem peccatorum & acceptionem ad vitam æternam querit. Et in quoc. fides hæc omnia invenit illud proprium ejus & adæquatum objectum est. *Chemnit. L. de justif. p. 252. & Gerhardus. T. 3. L. de justif. sect. 5. §. 127. sq.*

Antithesis

(1.)

XII. Non agnoscunt hanc veritatem Pontificii, qui objectum fidei justificantis, ut ait *Bellarmini Vindex Erbcrmanus T. 4. h. s. c. 1. p. 122.* tam late patere volunt, quam late patet verbum Dei

Dei, atque certam promissionem specialis misericordie non tam ad fidem, quam ad presumptionem pertinere contendunt. Sicut autem hæc fluunt ex figmento de fide informi & formanda per charitatem, ita manifeste contradicunt Apostolo. Quamquam enim summa, finis & scopus totius scripturæ Christus Mediator *Joh. 5. 39.* Historia tamen v. g. de annis Mathusalem aut de turri Babylonica, vel adulterio Davidis non potest dici nomen Jesu Christi, in quo fides adoptionem & salutem quærere possit & invenire. Neque etiam ideo, quia illis assensum præbet homo, propterea *ἐξομίας* filiorum Dei particeps fit: cum fides ejusmodi etiam in hypocritis reperiatur, quin in ipsos quoque diabolos cadat *Jac. 2. 19.* Et quid quæso aliud est recipere filium Dei, quam gratiam & salutem, quæ omnibus in nomine ejus salvifico offertur, ut suam quoque complecti, & quod omnium saluti destinatum est sibi in individuo applicare. Christus dicitur passus & mortuus secundum scripturam pro peccatis nostris, & resurrexisset secundum scripturas. *1. Cor. 15. 3, 4.* Adeoque passio & mors Christi nobis in scriptura proponitur ut expiatoria nostrorum peccatorum, eaque propter fide recipi debet non tantum ut est veritas historica, sed etiam ut gratia Dei salutaris ad me pertinet, & fiduciali apprehensione in meum commodum convertenda. Atque huc spectant Christi miracula, *Matth. 9. 6.* & conciones Apostolorum de divinitate ac resurrectione Christi. Quia enim verus Deus est, potuit nos redimere; quia mortuus pro nobis, pretium redemptionis persolvit; ejusque resurrectio evidens testimonium est lytri non modo præstiti sed etiam acceptati: Et quando de horum veritate certò persuasi sumus, tunc demum firmiter credere possumus Deum propter filium suum nobis fore propitium. Quâ vero fronte asserere possunt in concionibus scriptisque apostolicis nullum verbum de speciali misericordia reperiri, quamdiu in S. Literis extant dicta clarissima *Act. 4. 12. 6. 10. 43. 6. 13. 38, 39. 6. 15. 11. Galat. 2. 20. Rom. 8. 32, 32.* Non quidem negamus

Pontificiorum
Refutatur
(1.)

(2.)

(3.)

Responde-
tur ad ob-
jecta.

(1.)

(2.)

(3.)

(4.)

- gamus fidei quâ justificamur varia esse objecta, eandemque in genere versari circa omnia, quæ divinitus in verbo revelata sunt, varia quoque exercitia in cruce, in obedientia, in petitione rerum spiritualium pariter & corporalium. Ut vero non omnia objecta fidei præbent esse justificum, cum apprehendi possint, ut justificatio non sequatur; ita nec omnibus fidei actibus tribui potest justificatio, cum in homine per fidem justificato maxime deprehendantur, atque principale illud objectum tanquam fundamentum præsupponant, ut in quo omnes promissiones divine sunt *ἡ ἀμύνη*. 2. *Cor. 1. 20.* Docent hoc exempla fidelium
- (4.) Apostolo Paulo citata *Ebr. c. 11.* Docet exemplum Abrahami, cujus fidei principale ac proprium objectum fuit semem promissum *Gen. 12. 3. Gal. 3. 16. Rom. 4. 7. 8. 9. 11. 22.* Quod vero etiam crediderit Deo promittenti ex Sara sterili & decrepita numerosissimam prolem, ad exercitium hujus fidei pertinet. Eodemque modo exempla leprosi *Marc. 1. 40.* Pharisei & publicani *Luc. 18.* pro nobis faciunt. Ille beneficium corporale petebat, prout decebat, sub conditione. Pharisei fiducia in propria merita non Christum Mediatorem ferebatur *v. 11, 12.* Publicanus vero ad misericordiam Dei confugit, & ad *ἰλασῆριον* in sanguine filii Dei propositum respexit 14. Interim contra nos non disputant adversarii, quando operose probare conantur, eam fidem, quâ credimus remissâ nobis esse peccata, sequi demum justificationem: nos enim de remissione peccatorum ut acquisita & oblata, non vero ut à nobis acceptata hîc loqui supra jam notavimus. Id vero valde elumbe est, quod tamen identidem ingeminant, nusquam in verbo Dei reperiri salutem mihi aut illi in individuo promissam: cum sub generali, quod speciale includit, recte subsumat fides, sacramentis tanquam sigillis confirmata, & Spiritus S. obsignata testimonio. *Rom. 8. 16.* vid. *Chemnit. Exam. C. T. P. 1. de F. justif. p. 370. sequ. & Wolfstn. l. c.*

XIII. Sociniani, quia meritum Christi & satisfactionem vicariam negant, non possunt non circa objectum fidei definitum nobis contradicere. Licet enim Deum primarium, Christum verum secundarium vocent, meritum tamen Christi excludunt: fides in illud *Schmalzio* nulla est. Quae vero obijciunt nullius momenti sunt, quod v. g. fides in rei, quae futura est, firma opinione consistat, meritum autem Christi ad praeterita pertineat, atque jam acceptum beneficium respiciat; quod nemo sanctorum ante Christi adventum in ejus meritum fiduciam suam collocaverit; quod denique meritum Christi persona non sit, ut fides in illud ferri queat. Sicut enim (1.) falsum est fidem, esse nudam opinionem, cum sit *Calvini Ebr. 11. 1.* *cap. 10. 35.* ita fidem respicere meritum Christi ut partum & jam applicandum, ut rem futuram de praesenti obtinendam docet Petrus *Act. 10. 43.* Nullam (2.) fuisse in Vet. Test. in meritum Christi fidem, vel solum Abrahami exemplum manifestae falsitatis convincit. Qui enim per fidem, ut nos, justificatus est, ille utique justificatus est per fidem in Christum: & per quam fidem justificatus est Abraham, per illam justificati sunt omnes fideles. *Rom. 4. 23. 24.* Denique (3.) credere in Christi meritum nihil est aliud quam credere in Christum, ut est Redemptor noster. vid. *Calvini Socin. Proslig. Artic. 6. Controv. 1. & Quensted. Theol. Did. Pol. 4. c. 7. qu. 4.*

XIV. Sed nec Arminiani sine censura dimitti possunt, quorum omnis Theologia sub Libertinismo credendi subtilem Paganismum & Crypto-Socinianismum involvit. vid. *Hornbek. Sum. Controv. lib. 8. & Kromayeri Scrnt. Relig. Disp. 8.* Hi licet Deum & filium ejus adaequatum fidei objectum esse affirment, negant tamen misericordiam, justitiam & remissionem peccatorum fide apprehendi. vid. *Apol. c. 10. p. 112. b.* Diserta sunt verba *Episcopii*: Objectum fidei non potest esse justitia Christi pro nobis praesuta, sive satisfactio & illam consequens peccatorum remissio. Quem-

Sociniano-
rum.

Objection

Responde-

(1.)
cur ad

(2.)

(3.)

Arminia-
norum.

admodum etiam errorem, cui universa repugnet scriptura, vocat *Welsingius*, eos, qui sub Vet. Test. coram DEO iusti habiti sunt, propterea tales habitos fuisse, quod sicut nos in Christum exhibitum, sic illi quem exhibitum iri omnino sperabant, crediderint. *Limborchius Theol. Christ. L. 6. c. 4. §. 25.* absurdam plane sententiam vocat, objectum fidei statuere meritum Christi, errorem ex aliis ortum, nempe doctrina de satisfactione Christi vicaria, & evangelio non nisi promissa divina continente, quem refutatum vide apud *Frankium Ex. Anti-Limb. VII. cap. 1.* Nos præter superius disputata hoc tantum addimus; Objectum fide recipiendum est nomen Jesu Christi salvificum, per quod præter propitiationem etiam præcepta ejus, promissa & minæ in Scriptura S. nusquam intelliguntur. (2.) Objecto hoc, ut causa adoptionis recepto recipiens fit filius Dei, fit igitur talis per imputationem. (3.) Denique *Æsaias* filiorum Dei, neminem participem fieri, nisi qui Christum receperit, expresse asserit Johannes, nemo autem Christum recipit, nisi qui in nomen ejus salvificum credit. Hinc Apostolus: *Volumus per gratiam Domini nostri Jesu Christi salvari, quemadmodum & illi, Patres scil. Vet. Testam. Act. 25. 11.*

XV. Viso objecto fidei adactum, quem circa illud exercet, progredimur, de quo sit Concl. 2. *Actus fidei formalis est meriti Christi promissionibus evangelicis oblatus, tanquam objecti sui cogniti & approbati, individualis & appropriativa receptio.* Dico objecti *cogniti & approbati*: fiducialis enim apprehensio objecti iustifici cognitionem ejus explicitam, & assensum generalem non tantum, sed etiam specialem præsupponit. Hinc tres fidei justificantis veluti partes faciunt nostri, notitiam, assensum & fiduciam. *Notitiam* quidem non scientificam aut demonstrativam, quod *Bellarmini* contra eam objecta argumenta velle videntur, sed spirituale, divina revelationis innoxiam, verbique divini efficaciam accensam, eandemque explicitam, objectum

jectum suum secundum se & simpliciter cognoscentem : id quod natura Dei exigit, cum impossibile sit sine scientia ejus cui assentiendum aut in quod recumbendum est, assensum vel fiduciam concipere ; & S. Scriptura clarissime docet, quando totam fidem à notitia denominat *Eph. 53, 12. Job. 17, 8.* & auditum verbi ordinarium fidei ingeneranda in adultis medium esse asserit *Rom. 10, 14.* *Assensum* vero, quæcunque in Scripturis de Christo dicuntur pro veris atque certis indubitato habentem, supernaturali non tantum ratione objecti sive materialis, sive formalis, sed etiam maxime ratione principii, Spiritus S. per verbum eundem producentis, juxta *1. Thess. 2, 13.* Quoniam autem promissa evangelica nosse, eandemque approbare potest hypocrita, desperabundus, peccator in Spiritum S. igitur sola notitia cum assensu voluntatis requiritur adhuc *fiducia*, objectum cognitum & approbatum tanquam *bonum Dei verbum Ebr. 6. s. verbum pacis Eph. 2, 17. verbum reconciliationis 2. Cor. 2, 6.* *πιστον λόγον καὶ πατρὸς ἀποδοχῆς ἀξιον 1. Tim. 1, 13.* desiderans, apprehendens, in eodemque suaviter acquiescens. Dico porro *individualis & appropriativa receptio*, h. e. talis quæ fiat ad me & te in individuo, qua ego & tu promissionem de gratuita remissione peccatorum nostrorum propter Christum ad te & me pertinere, nosque adeo in ea includi & sub ea comprehendi ac propter Christum pro nobis in singulari quoque mortuum salvos fore statuimus. Scilicet & notitia atque assensu mentis voluntas operatione Spiritus S. concipit gemitum seu desiderium quo expetit liberari onere peccatorum atque iræ divinæ, sibi que donari beneficia per Christum parta & promissione evangelica oblata. Et quando homo ita sese à conspectu peccati & sensu iræ divinæ avertit, respiciens agnum Dei, qui tollit peccata mundi, & à damnationis sententia per Legem denunciata, confugit ad thronum gratiæ & propitiatorium à Patre cœlesti in sanguine filii Dei propositum,

necesse est accedere fiduciam, qua firma persuasione ex verbo Dei statuatur, Deum sibi donare, communicare & applicare beneficia promissionis gratia, & de hoc modo verè apprehendere & accipere ad iustitiam salutem & vitam aeternam ea, quae gratuita evangelii promissio offert. Postremò sequitur ex hac fide *trapporia* quae habet accessum ad Deum *Eph. 3. 12.* pax conscientiae *Rom. 5. 1.* gaudium Spiritus *Rom. 14. 17.* Explicante ita gradus fidei salvificae *Chemnitio LL. de Justif. p. 252.* Atque hinc puto satis apparere, nos non intelligere receptionem sive apprehensionem quandam nudè speculativam, quomodo Intellectus humanus apprehendere rerum imagines dicitur, quasi apprehensio fidei esset nuda aliqua imaginatio, quae Intellectu absolvitur, in eoque solo subsistit: sed practicam & fiducialem, qua voluntas in bonum propositum tanquam sibi conveniens suoapte impetu fertur, illudque sibi applicat, quaeque totius voluntatis in merito Christi recumbentiam involvit. Dari autem practicam apprehensionem, secus atque censet *Bellarminus*, ex *1. Timoth. 6. 19.* satis constat.

Probatur
Parr prima

- XVI. Cæterum assertio nostra expressè habetur in Textu. Namque (1.) evidens est, recipere Christum idem esse, atque credere in nomen ejus salvificum, & non recipere idem atque non credere in Christum. Unde colligo: *Quoc. actu credimus in nomen filii DEI salvificum, & quo actu negato non credimus, ille est actus fidei justificantis formalis.* At qui recipiendo Christum. E. (2.) Objectum fidei circa quod in justificatione versatur nomen Christi est universum ejus meritum, & in eo apprehensa Dei gratia, hinc concludo: *Quoc. actu fides versatur circa proprium suum objectum, ille est actus fidei formalis. A. actu receptionis. E. (3.)* Posito receptionis actu recipiens summam illam dignitatem consequitur, ut filius Dei dici & esse mereatur, argumentor inde: *Quoc. actu fidei reddimur participes vobestas divinae, ille est actus fidei justificantis formalis. A. actu receptionis.*

ptionis. E. Eam autem receptionem non esse nude speculativam sed practicam & fiducialem, ostendit. (1.) *emphasis verborum*, quam supra §. 5. evolvimus; conf. *Joh. 17. 6. Rom. 5. 17. Gal. 3. vers. 14. cap. 4. 5. Quæc. λαβῆν recipit Christum à Patre traditum ab eo qui est, nempe Mediatore & Redemptore, cum approbatione & affectu eundem complectendo; quasi qui alterum ulnis suis complectitur: illa non est speculativa tantum Intellectus, sed practica voluntatis & revera fiducialis atq; appropriativa. A. receptio Christi qua fit per fidem. E. (2.) oppositorum ratio. §. sit. declarata: Si tenebra lucem non receperunt, quia Christum inexcusabili malitia voluntatis repulerunt, sequitur credentes lucem recepisse fiducia voluntatis Christum apprehendendo & complectendo. A. prius est. E. (3.) Objecti recipiendi natura. Cum omnis promissio peculiarem applicationem ad subjectum involvat, atque ubicunq; DEUS aliquid promittit, subjecti cui facta est promissio simul mentionem fieri deprehendamus. conf. *Rom. 4. 13. 16. Gen. 12. 3. 1. Cor. 1. 4. Eph. 1. 13. Ubicunq; recipitur bonum promissione divina oblatum, ibi receptio non fit nisi peculiari boni promissi applicatione: Ubi objectum recipiendum est nomen Christi salvificum, ibi receptio est appropriativa, quæ recipiens Christum suo merito in suum sibi facit & habet. A. quando nomen Christi credimus. E. (4.) effectus receptionis, nempe æternas filiorum Dei. Quæc. receptio filium Dei facit, quia Christus, causa illius vō Deitatis, fide receptus est, illa recipit Christum, ut causam à qua vō Deitia illa dependet: Et quæc. receptio Christum recipit ut causam, à qua filiatio ista dependet, illa non est nude speculativa sed practica & fiducialis. A. receptio qua fit credendo in nomen Christi. E.**

XVII. Inter hostes veritatis hujus coelestis primò rursus loco nominandi Pontificii. Quid enim de fiduciali apprehensione meriti Christi sentient, clare satis exposuerunt *Conc. Trid. Sess. 6. Can. 12. Si quis dixerit fidem justificantem nihil aliud esse, quam*

Explicatur. fiduciam divina misericordia peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, quâ justificamur, anathema sit. Unde receptio Christi nihil aliud illis est, quam dispositio subiecti ad formam, justitiam scilicet inhaerentem, recipiendam, quâ præparetur homo, ut possit demum fieri filius DEI. *vid. Bellarm. lib. 1. de Justif. c. 13.* Fides vero illis per se informis forma dædemum per charitatem dicitur, ceterosque infusos habitus. Hæc enim distinctio revera hodie in scholis ipsorum regnat, & regnavit in Concilio Tridentino, etiamsi in illo fidem expresse in informem & formatam dividere noluerint. Docent scilicet fidem ex auditu conceptam, quæ divinitus revelata & promissa vera credit, initium esse ac primam quasi radicem justificationis, timori, spei, caritati cæterisque dispositionibus fores quodammodo aperientem, atque justificationem ex condigno promerentem, quæ remisso, h. e. secundum illos expulso peccato, justitiæ inhaerentis, fidei (dupliciter enim illam in hoc negotio considerant, ut primum, elicatumque & præparatorium actum, & ut partem infusæ justitiæ habitualis) spei, caritatis, patientiæ similesque plures habitus complectentis, infusione contingat, quâ homo ex impio fiat formaliter justus, per opera justitiæ in justificatione prima secunda (illam enim primam vocant) justior reddendus. Atque adeo trifariam hominem justificari volunt, inchoative per dispositiones, formaliter per infusum justitiæ habitum, & denique meritorie per exercitium infusi habitus & opera illam consequentia, meritoria non derigore justitiæ, sed ex pacto & promissione intervenientia. Quæ prolixius hic explicare non vacat, *vid. accuratissima Waltheri de Just. Inher. Wittob. An. 1687. propo- sita Dissert.*

Refutatur

i.
s.

XVIII. Nolumus hic repetere quæ de fiduciali meriti Christi apprehensione, ut actu fidei justificantis formali ex textu nostro §. 16. deduximus, Quomodo etiam quæ ex vocibus ἐξουσίας & γενέσθαι pro suis dispositionibus elicere voluit Bellarminus

minus §. 7. & §. 8. satis confutata sunt. Sicut vero fides recipit nomen Jesu Christi salvificum, ejusque meritum & satisfactio- nem tanquam rem, circa quam proprie versatur, apprehendit ex natura sua ac indole, quam accepit ex verbo Evangelii, ut auxilio spei vel charitatis accedentis opus non habeat: ita etiam distinctio fidei in informem & formatam non tantum ab- surda est & contradictoria, animam formamque hominis rege- niti in actu suo formali per apprehensionem meriti Christi fidu- cialem, & effectivo in producendis bonis operibus & charitate ipsa constitutam, & per se informem, & extrinsecus per suum effectum agi & formati asserens: sed etiam impia atque Glorix Jesu Christi Redemptoris nostri adversa, vim justificandi à chari- tate nostra, non à Christo derivans, & propriam operum justitiam erigens, quæ manifestè à justificatione exclusit Apostolus *Rom. 3. 28. Gal. 2. 16.* Viva fides utique formata est, viva fides au- tem fides sit oportet, quæ à tenebris ad lucem Christum se con- vertendo verè Christum recipit, & per nomen Christi recep- tum consequitur *ἔξ ἰσθῶν* filiorum Dei. Hæc porro fides nec dispositio tantum aut præparatio est justificandi ex congruo justi- ficationis meritoria. Fides enim de quâ loquimur non nuda noticia aut assensu absolvitur, sed in fiduciali maxime apprehensionis nominis Christi salvifici consistit, quæ Christum recipit, Christo inhaeret, Christo se involvit, ut in ipso reperia- tur *Phil. 3. 9.* & in ipso credens fiat & sit filius Dei, atque habeat vitam. *Joh. 5. 12.* Peccatorum & iræ adversus illa agnitio, pav- or metusque conscientix, dolor de admissis, ingenua humi- lisque confessio, odium peccatorum & abnegatio propositi pec- candi ordine divinitus constituto justificationem præcedunt, non autem disponunt meritorie: charitas vero & propositum no- vae vitæ non disponunt justificandum antecedenter, sed justifica- tum à posteriori probant. Et sicuti fides justificans habitus in- fusus non est, sensu pontificio: ita enim fides in negotio justifi- cationis

31

4

5

6

7. cationis non spectatur, vel ut habitus credendi, qui simpliciter non est necessarius, & crebris recte credendi actibus demum acquiritur *Ebr. 3. 14.* neque ut opus nostrum sive sub dignitate propria, sive sub exaltatione divina ultra propriam virtutem spectetur, sed unice ut instrumentum, nomen Christi salvificum amplectens, nobisque applicans. Recipere gratiam ab altero donatam, non est mereri aut proprio actu eam impetrare, sed actus mere instrumentalis: & fides justificat recipiendo Christum, quemadmodum pauperem ditat manus quæ munus oblatum acceptat, non vi acceptationis, sed propter munus apprehensum. De justitia inhærente & distinctione justificationis in primam & secundam, nec non justitiæ divinæ in rigidam & moderatam pluribus dicere non vacat, neque etiam hîc loci necesse est, sufficit nobis, quod qui recipiendo Christum ejusque meritum adoptionem consequitur, justificetur justitia aliena, non sua aut inhærente. *Phil. 3. vers. 9.* Quod qui in numerum filiorum Dei relatus est, plene quoque Patri cœlesti sit reconciliatus & perfecte justificatus. Quodque Deus ob receptum verâ cordis fiducia Christum nos adoptans agat quidem nobiscum cum temperamento quodam misericordiæ & justitiæ, ita tamen ut justitia divina satisfactionem exactissimam à Sponsore Christo requisiverit.

Respondetur ad
Object.

1.

2.

XIX. Circa argumenta quæ nobis opponunt, paucissimis observamus (1.) Eos confundere remissionem oblatam cum oblatâ, fiduciam meritum Christi apprehendentem cum actu fidei super seipsum reflexo, aut cum comitante ac insequente *παρρησία* & fortitudine animi; quando fiduciam consequens justificationis esse dicunt, aut eandem à fide in ipsa Scriptura Sacra distingui objiciunt ut effectum à causa v. g. *Eph. 3. 12. Matth. 9. 22. 1. Tim. 3. 13.* (2.) Fingere sibi metipsis paradoxon fiduciæ cujusdam, quæ præter vanam & ab omni pietate remotam opinionem nihil sit, atque impediât orationem, sacramenta & bona opera, ut scilicet

ut scilicet habeant, quod impugnare queant, nemine interim ex nostris fiduciam ejusmodi propugnante, nisi qui carnis suae vitio seductus sibi falso persuadet se, etiamsi propositum in sceleribus perseverandi retineat, Deum habere propitium. (3.)
 Gratis eos supponere omnem fiduciam esse spem roboratam, fiduciam de praesenti implicare, nullum credere esse confidere, denique absurdum esse unam fidem esse in potentiis realiter distinctis, Intellectu & Voiantate. Namque (a) spes non tendit nisi bonum in futurum: fiducia vero pro Objecto habet bonum praesens ad se pertinens, quod involvit respectum ad arduum aliquod bonum per illum obtinendum. (b) Dives confidit non in alienis, sed in propriis divitiis: Monachus in bonis suis operibus. (c) Credere ut est actus Intellectus, non est confidere, credere tamen in aliquem non est actus intellectus, sed voluntatis. (d) Fides ratione objecti unica, ex multis tamen actibus constat, quorum respectu in diversis potentiis eam esse non implicat. (4.) Per calumniam nobis imputare, quasi omnem justitiam inhaerentem, sanctificationem & renovationem imputatione gratuita justitiae Christi tolleremus. Distinctissima enim sunt, habere justitiam inhaerentem & per eam justificari: cum remissione peccatorum dari Spiritum S. qui renovationem inchoet, & inchoatam illam novitatem esse illud propter quod accipiamus remissionem peccatorum, adoptemur & acceptemur ad vitam aeternam: fidem non esse solitariam, sine charitate, & non solum sed una cum charitate justificare: denique sola fide sibi blandiri velle, etiamsi quis sciens volensque peccet & sub ordine divinitus constituto avide accipere remissionem peccatorum, etiamsi legi non satisfecerimus, peccatum in carne nostra haereat, & a perfectione lege requisita procul absumus. Atque hinc (5.) nihil soli pro fide charitate formata proferri ex Jac. 2. 26. cujus loci hic est sensus: Quemadmodum corpus absque motibus actionibusque vitalibus & animalibus, pra-

D

fertim

fertim absque respiratione consequenter ac significative mortuum est: ita etiam fides absque operibus charitatis. Denique (6.) Sicut risus est elaviticus *Becani*, manum fidei *scabiosam pauperis manum* vocantis *l. i. Man. c. 16. q. 4.* ita factum plane pharisaicum esse, quem prodit *Bellarminus* dicens: *Absit ut justi accipiant vitam aeternam ut pauperes Eleemosynam, magis honorificum est vitam aeternam habere ex merito.* Nostra fides tota mendica est & supplex, nil de suo conferens, sed omnia gratis accipiens ut gloria sit solius DEI.

Antith. 2.
Socinian. &
Arminianorum.

XX. Cum Pontificiis amicis conspirant in hoc articulo *Sociniani* pariter & *Armini*. Illi quidem fidem in meritum Christi purum putum figmentum & insanissimum somnium vocant, fidem vero justificantem esse obedientiam praestandam sub spe vitae aeternae & praecipis mosaicis à Christo non abrogatis, & novis ab illo adjectis, vid. *Catech. Rakov. c. 9.* Hi verò non tantum tradunt fundamentaliter à recte sentientibus non dissidere Socinum, cum obedientiam fidei formam docet, cum alii fructum & effectum appellent, litemque pene totam esse de respectibus metaphysicis; Verum etiam defendunt actum fidei non posse esse fiducialem remissionis peccatorum adprehensionem, quā credo mihi remissa esse peccata propter satisfactionem & meritum Christi; aliumque insuper actum, quem activam solent vocare obedientiam substituunt, qui bonorum operum exercitio & activa mandatorum divinatorum observantia sub spe consequendi quae à Deo nobis sunt promissa consistat. Videſi quidem volunt distinguere obedientiam à fide ut effectum à sua causa, & calumniam interpretantur, si quis contrariam illis tribuat sententiam, vid. *Calov. Consid. Arminian. cap. 6. q. 4. §. 2. p. 215.* Nihilò tamen secius obedientiam ad constitutionem fidei pertinere docent, atque fidem in justificatione non ut organon se habere, sed ut conditionem & opus propugnant. Ita *Limborchius Theol. Christ. l. 8. c. 10. p. 412.* immediatum fidei effectum

effectum obedientiam vocat, & tamen *l. 6. c. 4. §. 22.* fidem conditionem ad justificationem requisitam facit, §. 25. Meritum Christi fidei objectum esse, aut justitiam Christi nobis imputari pernegat, §. 50. fidem dicit esse actum obedientiae nostrae quem Deus nobis praescribit, & quem liberrime praestamus Deo, quaeque obedientiam omnium praepceptorum ex se producit, §. 37. fidem operibus legis in negotio justificationis oppositam non esse fidem nudam contradistincte ab operibus, quae fides producit, sed una cum fide omnem illam obedientiam, quam Deus in novo foedere praescribit, quaeque per fidem in Jesum Christum praestatur, §. 59. fidem nobis imputari dicit in justitiam, quia obedientiam nostram quam ex fide praestamus quaeque imperfecta est, Deus gratiose propter Christum aestimare vult ac si perfecta esset, §. 46. quaestionem, an fides quae viva, an quatenus viva est nos justificet? judicat esse inutilem, modo in confesso sit, fidem non esse vivam, nisi per bona opera, neminemque justificationem consecuturum, nisi viva fide praeditum, denique §. 47. objectum justificationis esse omnes vere credentes & ex fide Deo obedientes. Gemina habet *Wilhelmus Cabetus in Antiq. Apost. c. 9. de vit. Pauli*, cujus §. 81 p. 462. edit. germ. verba sunt clarissima; *Auß welschen Sprüchen also ein jeder, er seye noch so ungelehrt und einfältig als er wolle, gar leicht und zwar unwiderprechlich schließen kan / daß der Glaube wordurch wir gerecht werden / eine neue Art und Beschaffenheit beyde des Herzens und Lebens / und eine Beobachtung der Gebott Christi in Sich begreifen müsse.* Et §. 11. p. 477. Opera obedientiae evangelicae, per quae intelligit officia hominis Christiani, virtute Spiritus S. praestita, fidei in articulo justificationis non opponi certissimum esse ait ideo, all die weil der Glaube auff die Weise und in so ferne die neue Natur und haltung der Göttlichen Gebott in sich fasset zur gewöhnlichen Bedingung der Rechtfertigung gemacht wird. Quae omnia rur-

fus ad mentem Socinianorum dicta sunt, ita enim *Schlichtingius contra Meissn. p. 325. Fides in stricta & propria significatione habet se ad obedientiam ut causa ad effectum, ut arbor ad fructum, ut mater ad filiam, sed in latiori significatione, cum illi justificatio plena & perfecta tribuitur, habet se ut totum ad suam partem, sic ut causam cum effectu, arborem cum fructu, matrem cum filia complectatur, Adeoque recte obedientia definitionem fidei sic accepta ingreditur.*

Respon-
detur ad
Except. E-
piscopii

- XXI. Ut vero ordine progrediamur diluenda primo erunt, quæ contra fiducialem meritum Christi apprehensionem obficient, huc autem redeunt omnia *Episcopii* argumenta, ut probet, illam esse absurdam, impossibilem, non necessariam. Absurdam quidem, cum fidei consequens sit; impossibilem, quia fieri nequeat ut actus purè putè mentalis, internus & judicialis alterius extraneos applicetur à nobis; non necessariam denique, cum necessaria non sit neque, ut causa efficiens cur existat ista misericordia, neque ut conditio sine quâ non, neque per modum coexistentiæ. Ad primum sufficiunt, quæ §. 19. Pontificiis responsa sunt. Nemo fane nostrum ita absurdus est ut docuerit, ad remissionem peccatorum obtinendam necessariû esse credere remissa sibi esse peccata. Secundum quid in recessu habeat patebit si consideremus, applicare sibi actum Dei immanentem nihil esse aliud, quam haustâ ex verbo Dei de ejus in Christo misericordia noticia & assensu, illum cum quâdam agitatione ad se trahere, atque in illa pia quâdam voluntatis acquiescentia recumbere: quæ applicatio non physica sed moralis, quæ toties contingit inter homines, quoties reo sententiâ absolutoria annunciat, cujus illustre exemplum nobis præbet Paulus dilectione Dei Christi que passionem sibi metipsum applicans cum *Gal. 2. 20. dicit: Deus dilexit me & tradidit semetipsum pro me.* Quid quæso hinc absurdum? Quid quod ratio, quæ tamen in mysteriis fidei cæca est, evincat fieri non posse? Tertium est argumentum à particulari, & laborat infuficienti

ficienti enumeratione partium, præter recensitas enim necessitatis species datur quarta, mediæ scilicet aut instrumenti, quomodo actus apprehensionis pecuniæ mendico homini ad eam accipiendam necessarius est. Dei enim manus exhibet atque per verbum & sacramenta offert sua beneficia hominibus, quæ tamen ut actu applicet & conferat, requiritur ex parte hominis manus accipiens, nempe fides, cuius est λαμβάνειν, καὶ λαμβάνειν, παραλαμβάνειν, *conf. Rom. 9. 30. 1. Cor. 13. 1. imo ἀπολαμβάνειν Gal. 4. 5.* ad se derivare ex communi thesauro quantum sufficit, & quasi ad se rapere, juxta *Matth. 11. 12.* Acceptionis actus sequitur beneficium, prior autem est saltem natura perceptione & fructu promissionis.

XXII. Patet hinc nihil solidi contra fiducialem apprehensionem proferre potuisse Remonstrantes, nunc ipsorum de obedientia fidei forma sententiam sub examen vocabimus, obedientia deficienti *Arminio, actio voluntatis, est, prestita ab inferiori ex submissa humilitate ad præscriptum sive postulatam superioris Dei, constans partim interno, partim externo actu ad promissum certò consequendū.* Requisita ejus duo sunt, cor primò ἀνομιόν, & deinde actus obedientiæ aut nunquam aut rarissime ininterrupti. Ut ita fides ipsis sit *actio voluntatis quæ quis secundum præceptum & mandatū Dei corde puro, integro ac sincero sine ulla interruptione aut forte rarissima ambulat, quæ ambulatione posita homo promissa Dei certo certius consequitur.* Cæterum de necessitate vel poenitentia vel observantia mandatorum Dei his hinc nulla est, illam enim ut *conditione privatam homini ad vitam æternam rendenti juxta Luc. 3. 3. summè necessariam esse, & hanc conditionem esse positivam subiecti salvandi, quanquam non ad salutem, & viam quæ eundem est in regno, juxta Eph. 2. 10. omnino concedimus & docemus.* Sed hoc in quæstionem venit: *An fides justificans quæ talis sit obedientia ex præscripto legis prestita ac proinde ut actio nostra concurrat ad justificationem?* Cujus negativam adversus affirmantes

Sententia
Arminiano-Soci-
niana
explicatur

Statu
contro-
versie,

Nostra
Sententia
prob.

- manentes Arminianos ex Textu nostro evidenter probatam dabimus. (1.) Recipere est actus fidei formalis : omnis autem receptio passio est, non semper destructiva, sed etiam sepe perfectiva ut hic loci, quomodo scilicet recipit pauper eleemosynam, patiens sibi beneficii *Act. 3. 3. Q. se habet ut manus mendicis eleemosynam accipiens, illud est instrumentum passivum. A. Fides in justificatione E.* (2.) Fides recipit Christum lucem mundi *v. 9.* estque adeo oculus spiritualis intuendo Christum recipiens. *Joh. 3. 14. Squ. Sentire vero est pati, videmus species objecti recipiendo. Q. in justificatione se habet ut oculus recipiens radios lucis, illud se habet ut instrumentum passivum. A. fides E.* (3.) Adoptio receptionis effectus in solidum dependet à nomine Jesu Christi recepto : credens ideo *ἐξ ἑσθίας* filiorum Dei impetrat, quia in nomen Jesu Christi credit, cuius meritum unica justificationis & adoptionis causa est. *Q. in solidum dependet à nomine Christi recepto, illud non dependet à fide tanquam conditione à nobis prestanda. A. justificatio. E.* Et *Quic* : ideo quia Christum recipit adoptionem impetrat, illud est organon vim illam non ex se & sua natura habens, sed ex objecto quod recipiendo apprehendit. *A. fides E.* (4.) Obedientia est conditio legalis, adoptio autem propter nomen filii promissi Dei evangelica, non enim ex lege est promissio hæreditatis *Gal. 3. 18.* neque per Legem promissio contigit Abrahamo *Rom. 4. 13.* *Quic. obtinet promissionem evangelicam illud non est conditio legalis. A. sive obedientia legi prestita. A. fides in Christum. E.* (5.) Objectum fidei est nomen Jesu Christi salvificum. *Cujus proprium ac speciale objectum est promissio gratie, illius actus formalis non est obedientia legi prestita. A. fidei. E.* (6.) Apprehensio fidei ita comparata est, ut credens non tam apprehendat Christum, quam ab illo potius apprehendatur *Phil. 3. 12.* non tam cognoscat quam cognitus sit, *Gal. 4. 9.* Jam si non nostrum apprehendere in se, sed potius apprehendi à Deo

salutem confert, sequitur fidem non justificare ut est actio vel opus nostrum, sed passive recipiendo suum objectum. A. prius est E. Denique (7.) quando ad obedientiam illam requirunt, ut nunquam aut rarissime interrumpatur, vel intelligunt interruptionem quæ fit actibus internis, prava concupiscentiæ motibus, desiderii carnis contra spiritum pugnantibus, vel eam quæ fit peccatis gravioribus & proæreticis. Si prius fingunt sibi perfectionem, quæ in hanc vitam non cadit: Si posterius contradicentem habent Apostolum, qui nullius rei sibi conscius, cum omni conscientia bona conversatus fuerit coram Deo. Act. 23. 1. per hoc tamen se justificatum esse negat. 1. Cor. 4. 4. Per quod homo non justificatur illud non est forma fidei justificantis. A. per obedientiam ex conscientia bona. 3.

XXIII. Restat ut videamus, quid in recessu habeant rationes, quibus suam sententiam propugnant. Ubi notamus. (1.) Non esse litem tantum logicam aut grammaticam, de re levissima, de unico vocabulo quatenus, cum de medio salutis ex parte nostri disquiritur, cum in quæstionem venit: Quid illud sit propter quod mihi Deus velit esse propitius? An per & propter nostram virtutem & obedientiam, an unice propter Christum remissionem peccatorum consequamur? Certe si Paulus ita iudicasset in Synodo Hierosolymitana tanto zelo hanc causam contra judicantes operum patronos non egisset Act. 15. neq; publicè reprehendisset Petrum per hypocrisin in præiudicium hujus articuli aliquid admittentem Gal. 2. 11. aut salva veritate evangelica se nihil quicquã concedere potuisse scripisset Gal. 2. 5. 17. (2.) Ipsos revera nugari cum nugas vocant, quæ de fide ut instrumentum & manu gratiam recipiente docemus, confundunt eorum instrumentum activum cum passivo, physicum cum morali. Fides instrumentum morale passivum est, quo non proprie agimus, sed objectum divinitus destinatum & oblatum recipimus, (3.) Fi-

Respon-
detur ad
object.
1.

2.

- (3.) Fidei non mortuæ sed vivæ factam esse promissionem remissionis peccatorum concedimus, negamus autem hinc sequi, fidem quatenus est fecunda bonorum operum justificare, aut bona opera ad justificationem consequendam esse necessaria. Ut enim prætermittamus, quæ hic de causa sine quâ non efficientiam aliquam in conceptu suo involvente perperam philosophatur *Episcopus*, confundunt rursus gravissimo errore ipsam fidei vitam cum vitali ejus operatione, fidei vitam spectatam in sanctificatione, vitam justitiæ imputatæ & vitam sanctimonix inchoatæ. Vita spiritalis fidei est à Spiritu S. efficienter, 1. *Cor.* 12. 3. à justitia Christi imputativæ & applicative *Gal.* 2. 20. Vitam autem suam ostendit per charitatem *Gal.* 5. 6. Viva est fides receptione meriti Christi: vivam vero se esse declarat per bona opera. *Jac.* 2. 26. (4.) Cum ejusmodi in Deo fingunt æquitatem quæ obedientiam imperfectam pro perfecta accipiat, impostoribus similes sunt, qui cum satisfaciendo non sint, pondus, ulnam, modium minuunt, ut debiti quantitatem non solum exaquare sed etiam superasse videantur, verba sunt *Waltheri Disp. cit.* §. 28. *Deus seipsum negare non potest* 2. *Tim.* 2. 13. ejusque adeo immutabilis justitia non potest non obedientiam omnibus numeris perfectam requirere, quam cum post lapsum præstare nequeamus *Rom.* 8. 3. justitiam misericordia temperando obedientiam filii sui vicariam accipit, ac si à nobis præstita esset *Rom.* 5. 19. Quare etiamsi imputationis secundum gratiam mentio fiat *Rom.* 4. 4. illa tamen non in hoc consistit, quasi Deus obedientiam imperfectam pro perfecta accipiat, sed quod alienam Christi justitiam nobis ex gratia imputet. 2. *Cor.* 5. 21. *Phil.* 3. 9. Quæ vero (5.) circa exemplum Abrahami hic tradit *Carveus l. c. §. 8. p. 464.* à mente Apostoli ipsaque veritate plane abhorrent. Falsum est Paulum *Ebr.* 11. 8. testari fidem Abrahami ipsam ejus obedientiam fuisse cum manifestè fidem & ὑπακοήν distinguat,

stinguat, ut Matrem & filiam. Falsum est propter obedientiam 2.
 licet imperfectam Abrahamum à Deo pro justo fuisse reputatum,
 nam illa ipsa obedientia pertinet ad opera, per quæ justificationem
 & gloriam obtinuit quidem apud homines sed non apud Deum v.
 5. ipseque Abraham hic spectatur non ut *εργαζόμενος* sed ut *μη*
εργαζόμενος v. s. adeoq; nec fides ejus ut *εργον*. Falsum est fidem A- 3.
 brahami opponi tantum obedientiæ omnibus numeris perfectæ,
 opponitur enim operibus indefinitè, neq; obedientia perfectæ quæ
 non habuit, neque imperfectæ, quæ gloriam apud homines obti-
 nuit, coram Deo justificatus est: quia non operanti sed credenti
 in illum, qui justificat impium, fides imputata est in justitiam v. 5.
 Falsum est actum fidei Abrahamiticæ licet imperfectum habitum 4.
 à Deo fuisse pro perfecta justitia, id enim quod imputatur non est
 ipsa fides, sed res promissionis quæ fide apprehenditur, & fi-
 des hic passivè est objectum fidei justitiæ Christi. *conf. S. Schmid.*
Coll. Bibl. 1. p. 366. & Comm. in h. l. (6.) per opera legis, quæ à justi- 6.
 ficatione excludit Apostolus, non intelliguntur tantum o-
 pera omnino perfectæ, de his enim non erat controversia, nec o-
 pera ante conversionem viribus naturalibus præstita, cum exclu-
 dantur opera Abrahami *Rom. 4. 5.* Davidis v. 6. Pauli credentis
Gal. 2. 16. 1. Cor. 4. 4. Nec denique opera tantum legis ceremoni-
 lis, sed illius etiam legis, ex quâ est agnitio peccati *Rom. 3. 20.* quæ
 iram operatur *Rom. 4. 5.* ex qua est maledictio *Gal. 3. 10.* h. e. Mo-
 ralis. Opus legis est, quod ad legem ut normam spectat, quibus-
 cunque deinde viribus præstetur, quarum variatio normam vari-
 are nequit, unde etiam renatorum opera ad legem de amore re-
 vocantur. *Gal. 5. 14. (7.)* Obedientiam evangelicam ut conditio- 7.
 nem activam justificationis omnem Deo honorem tribuere gratis
 affirmat *Caveus*, contradicente evidenter Apostolo *Rom. 3. 27.*
 quem tamen pro se citat. Est illa quidem opus Dei in nobis, est ta-
 men in simul opus nostrum, si vero quicquam nostrorum operum
 in foro divino offertur, gloriatio non omnis cessat. Tunc vero
 gloria sua Deo verè asseritur, si homo omnigloriatione exiit,

E

tanquam

tanquam indignus qui in iudicium coram Deo prodeat, ut iustificationem obtineat per illum, quem Deus fecit pro nobis peccatum, omnium nostrorum peccatorum reatu ipsi imputato, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso, ut reatus noster tegatur eius obedientia, dum iustitia eius nobis imputatur 2. Cor. 5. 21. (8.) Qua ratione consentiant invicem *Paulus & Jacobus* dudum ostenderunt pii Majores nostri in *Apol. A.C.p. 103. 109.* ut non opus si per fidem apud Paulum intelligere obedientiam evangelicam operibus Legis Mosaicae ex naturae viribus profectis oppositam. Sane Jacobus de 43. } justificatis & verè, & apparenter talibus loquitur, non modum explicare vult, quo coram Deo justificari oporteat peccatorem, verum ostendit signa & indicia tam falsa, praetense fidei iustificantis, scil. ore tantum profiteri fidem v. 14. argentem & samelicum verbis solum mulcere v. 15. quam vera fidei salvifica, quae sunt ex lege oppositorum, sincera proximi dilectio & bona opera v. 18. Atque hoc exaggerat ulterius exemplo Abrahami fidem suam operibus demonstrantis, v. 21, 22, 23. Jam sicut ille diu antequam offerret Isaacum justificatus erat coram iudicio Dei absolutorio, ipsa autem oblatio Isaac illustrissimum fidei eius signum fuit: ita justificatus dicitur postquam obtulisset, h. e. ab ipso Deo accepisse justificationis suae testimonium, iustumque esse agnitum ac declaratum, imo coram ipso Deo iustam habitum in iudicio ejusdem approbatorio & laudatorio. Atque ita fides cooperata est operibus Abrahami, vim suam vividam per illa exerendo, & fides illius ex operibus perfecta est, cum insigni suo effectu clarius innotesceret. Quomodo etiam impleta est scriptura, quae diu antea testificata erat, credidisse Abrahamum Deo & hoc ipsi imputatum esse ad iustitiam, cum ex hoc insigni facinore illud verissimum esse apparet, & ita amicitia, quae inter Deum & ipsum jam diu ante intercedebat, magis innotesceret. Prout post *Hulsemannum* solidissimè demonstravit & ad sequentia applicavit *Waltherus Diff. cit. §. 48. seq.* Facilior ad reliqua scripturae loca quae magno numero *Caveum & Limborchium* proferunt, est responsio, quae, quia

pagina-

paginarum angustia excludimur, videri poterit apud *Calovium l. c. p. 216, sq. & Frankium Excrit. Anvi-Limb, V. l. c. c. 2. conf. B. Osiand. Coll. Syst. P. 5. L. 13. th. 23. sequ.*

XXIV. Restat ut quid de forma fidei justificantis Fanatici ^{Antich. 4.} sentiant breviter explicemus. Illi quanquam in plures dividan- ^{Fanatico-} tur sectas, & tot ferè sententiæ inter ipsos sint, quot capita, in hoc ^{rum} tamen quasi centro omnes conveniunt, fidem non esse fiduciam, sed vitam, obedientiam, imitationem Christi, imò ipsummet Christum. vid. *Colberg, Platonisch. Christenth. p. 2. c. 9. & de Weigelio in specie Thommius Imp. Weigel. Error. 53. sq. sq. R. Barclaus Scoto-Britanus, qui edita Apologia Theologiæ Quakerorum quam verè Christianam vocat, gloriatur, à tempore apostasias de justificatione doctrinam ita distinctè ac luculentè secundum manifestum Scripturarum testimonium non fuisse exhibitam, sicut Deo placuerit eà revelare & predicare hoc die, per testes illos, quos in hunc finem suscitaverit, Th. VII. Apol. justificationem ita explicat: Quotquot non obstant hujus lucis illuminationi, sed religiose eam recipiunt, fit in illis sanctus, purus & spiritualis partus pietatem justitiam puritatem ceterosq. præclaros fructus illos Deo gratissimos producents, per quem sanctum partum videlicet Jesum Christum in eis formatum, opera sua in nobis producentem, uti justificamur, ita sanctificamur in conspectu Dei, secundum Apostoli verba: sed abluti estis, sed sanctificati estis in nomine Domini Jesu & per Spiritum Dei nostri. Totus deinde in theses hujus applicatione in eo est occupatus, ut ostendet (1.) Justitiam Christi imputatam nullam esse, imaginariam hominesq. securos facere & peccandi præbere libertatem (2.) hominem justum fieri interno Christi partu, h. e. justitia inharente, atq; adeo justificationem cum renovatione idem esse. (3.) Bona opera ad justificationem esse necessaria ut causa sine qua non, ut licet non sint illud propter quod tamen in quo & sine quo non justificamur. Ex quibus apparet doctrinam Quakerorum de justificatione cum Papisimo in unam tandem, ut ipse de aliorum circa hunc articulum controversiis loquitur, ap-*

*pellere ripam, quasi duo in circulo circumcunt es, qui licet contrariè
progredi videantur tamen in unum idemque centrum conveniunt.*

Reservatur

I.

Circa ea quæ specialia habent observ. (1.) Fundamentum & hujus
de justificatione & omnis omnino *Quakerismi* esse opinionem de
interna immediata illuminatione, & universali salvifico lumine
in omnibus hominibus existente, quod non immeritò lucem fatu-
am vocat *Danbarv. Colluv. Quaker Art. p. 22.* Utpote quo co-
gnitionis Jesu Christi & fidei in nomen ejus salvificum necessitas
negatur viribusque naturalibus salus & justificatio ascribitur, se-
cus atque docet *Johannes* in textu nostro: Si enim omnes homines
naturâ tenebræ sunt, lux autem in Domino fiunt per verbum e-
vangeli fide susceptum Eph. 5.8. tunc lumen salvificum internum
naturâ nullum habent. Si tenebræ illuminatæ non sunt, quia
Christum lucem mundi non agnoverunt, si Christum agnoscere
& recipere idem sunt: tunc agnitio ejus ad salutem necessaria est,
nec salvari citra cognitionem Jesu Christi, quisquam potest. Si
Christus per fidem in nomen ejus salvificum verbo Evangelii ob-
latum recipiendus est, igitur non est in omnibus ante illam re-
ceptionem. Et si lumen recipiendum est nomen Jesu Christi,
meritum Christi pro nobis præstitum, tunc recipitur fide Christus
extra nos, non ante oblationem in nobis existens. (2.) Sicut com-
munionem spiritualem inter Christum & fideles agnoscimus, ita
hominem in justificatione quasi per novum aliquem partem
fieri plane alium largimur. Verum sicut illa communio spiri-
tualis, desinente *Thummiop. us.* est talis cum Christo conjunctio,
quâ per fiducialem apprehensionem ejus juxta promissiones Evan-
gelicas in intimam ejus familiaritatem adducimur, ita ut in no-
bis ipse maneat & nos in ipso, & ista immanentia reciproca Chri-
stus noster effectus vivificam facultatem in nos effundat: ita
mutatio, quæ in homine in justificatione contingit est & externa,
status iræ in statum misericordiae in foro divino; & interna ex
morte spiritali in vitam translatio, quæ quoad regenerationem,
sive fidei accensione actu justificationis natura prior est, posterior
autem

n per justifi-
cationem formati.

autem quoad bonorum operum exercitium, quod ad renovationem spectat. Christum autem in nobis incarnari *μετ' οὐσίας* quādam substantiæ nostræ in substantiam corporis ejus, aut Christum in homine generari, quando in se ipsum recedens secundum internum hominem cum luce & semine, in omnibus existente, sese in corde unit & conjungit; Christum in nobis pati, sanguinem fundere, crucifigi, mori, atque in nobis resurgere cum internum istud lumen in homine excitatur *ἀγραφον ἀβήραφον* est. (3.) de Redemptionis vocabulo non litigabimus, quando vero duplicem faciunt redemptionem, quarum prima sit peracta à Christo corpore suo extra nos, altera vero sit, quam Christus in nobis operatur, quæ non minus proprie & dicatur & æstimetur redemptio, quam præcedens, non uno errore implicantur. Sicut enim justificationem & renovationem, causam & effectum, fidem in nomen Christi ejusque fructum penitus invicem confundunt: ita extendunt hæc omnia ut satisfactionem Christi pro nobis veram & vicariam negent, applicationem redemptionis à Christo in ara crucis factæ quæ sit vera fide, ejusque in justificatione imputationem, quæ inter duplicem illam redemptionem erat interponenda, plane tollant, atque sic Christum sua passione & morte nos non redemisse, sed tantum procurasse vires, quibus nos nosmet ipsos carnem mortificando, peccatum in nobis subigendo redimere queamus. (4.) Fides nostra dicitur fides in Christum, *Rom. 3. 26. Gal. 2. 16.* nosque per fidem Christum recipere, credere in nomen ejus salvificum dicimur, nusquam vero in Scriptis fides nostra ipse Christus vocatur. Inhabitatio Christi consequens est fidei, quia habitat in nobis per illam *Eph. 3. 17.* Imitatio Christi fidei fructus, quid demum sequitur Christum quando pro nobis passum & mortuum fide recepimus. Fides in justificatione apprehendit Christum ut donum Patris, in renovatione vero sibi sistitur exemplum cujus vestigiis insistere nos oportet. Quæ omnia ut separanda non sunt, ita neque confundi debeant. Plura addere paginarum angustia prohibet, vid. præter citatos *Gerh. Diss. Acad. p. 2.*

13. 4. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Antich. 4. *Disp. Anti-Weigel. Reiferus & Holtzhausen in Anti-Barclai.*
cap. 7.

Babel.

Explicatu.

XXV. Poteramus hic subsistere, nisi negotium denuo facesserent inauspicara lites in medio nostro cœtu superioribus annis excitata. Circa quas id maxime dolendum, repetitos fuisse nonnullos, qui Ecclesias nostras infami Babylonis nomine traducunt, tum demum viros se & Christianos præstitisse existimant, si omne calumiansi virus in ministerium ecclesiasticum, beatos Majores ac Confessores, ipsam denique doctrinam nostram evangelicam effunderent, quod an sit opus Christi in ipsis habitantis, ipsi viderint. Id interim certum exploratumque habeo Spiritum Satyricum, innumera verba inutilia, de quibus olim justo judici reddenda ratio erit, temerè effutientem, Spiritum Christi non esse, & frustra de singulari divinæ veritatis sibi facta revelatione illos gloriari, qui præter Papistica, Sociniana, Arminiana & Fanatica commenta, dudum ex verbo Dei refutata, proferre nihil potuerunt. Non postremum inter hos locum obtinet *Christianus* quidam *Democritus*, qui inter *axiomata Veteris hominis perperam theologizantis* & hoc refert. *Nos tantum per Christi meritum imputatum & fiducia apprehensum justificari & salvari, & fidem salvificam adæquate concipi ac definiri per fiduciam Christi merito nitentem, illudg. sibi applicantem;* atque in *Confess. fidei sue german. Art. 9. p. 26.* inter alia mentem suam de fide ita exponit: *Und also ist glauben an Christum / Christum aufzunehmen / Christo folgen und ihm gehorsam seyn / dem Evangelio gehorchen / die Welt verläugnen / sein eigen Leben lassen / Christo und sich nicht selbst leben ein ding.* Quod igitur de fide per charitatem formata, de justificatione per justitiam inhaerentem, de imputatione meriti Christi putatitia cum Pontificiis, de obedientia forma aut parte essentiali fidei cum Socinianis & Arminianis, de duplici redemptione & justificatione per abnegationem sui, mortificationem peccati & imitationem Christi cum Fanaticis conspiret, dubio & propriis ejus verbis demonstrari

strari pluribus posset, si otium esset. Nos, cum ad finem properandum sit, observamus in isto homine (1.) idem quod cæteris veritatis hostibus maledicendi studium, cum nobis tribuit nos Christum ut causam salutis efficientem respicere, eundem Prophetam & Regem non agnoscere. atque quam tradimus fidem ab omni abnegatione sui, mortificatione veteris hominis, pietatis ac sanctificationis studio plane esse alienam, carnalem plane ac mundanam *vid. conf. Fid. p. 28.* Quæ calamitiam cum toties ab hostibus veritatis objecta, toties à nostris sole clarius confutata fuerit, non sine enormi vel inscitia vel malitia repeti potuit. Abusus salutaris doctrinæ non est ipsa doctrina, neque fides quam libi verus homo fingit, & quæ seipsum decipit illa fiducialis Christi apprehensio est, quam supra explicavimus (2.) Eandem confusionem Justificationis & Renovationis: Verissimum est satisfactionem Christi non ita terminari in rederatione nostra, ut nihil in nobis effectum velit, sed potius juxta ordinem divinitus institutum simul intendere imaginis divinæ instaurationem; id vero falsissimum hanc nostram sanctimoniam illud esse in quo justificatio formaliter consistat, aut per quod remissionem peccatorum, & adoptionem consequamur. Verum est discipulum Christi non esse, nisi qui semetipsum abnegaverit, eandemque initium sumere in poenitentia, ubi legalis primum concipitur ex terrore legis atque ire; falsum autem est illam ad satisfaciendum aut commendandum quicquam facere, aut ipsam justificationem ut conditionem ingredi. Verum est Christum esse nostrum non tantum sacerdotem; sed etiam Prophetam & Regem, falsum autem actum officii prophetici, quo predicavit evangelium, ediditque miracula, aut actum officii Regii, qualis est vincere vel subjugare in nobis peccatum esse meritum justitiæ coram Deo valentis & *Idem*, quam apprehendendo fide nostra efficiamur justitia in ipso 3. Cor. 5. 21. Verissimum denique est duos esse redemptionis fructus, justificationem & sanctificationem, quos ut male separant, qui justificationem putant competere posse homini, etiam si in peccatis suis maneat; ita male confundunt, qui justificationem hominis coram Deo vel imitationi Christi vel infulsiõni novarum virtutum tribuunt. Rectè vero distinguunt, qui justificationem docent fieri per imputationem justitiæ Christi fide apprehensi, sanctificationem autem per communionem efficacis mortis & resurrectionis ejus & imitationem vestigiorum Christi interim sanctificationem non absque justificatione, neque hanc absque sanctificatione contingere, utramque autem simul existere, ut graviter hæc explicat Celeberr. Dn. Breithaub. *Diss. de Myst. Cruci. p. 18.*

XXVI. His ita expeditis non necellarium putamus de sententia Celeberr. Antisth. f. *Authoris Diss. de jure Princ. & de Hæres.* pluribus agere, cum satis jam excussa sint omnia ab aliis, & quicquid hic dici potest superius vel jam dicta sint, vel ex dictis nullo negotio deduci queant. Dicimus igitur brevissimis. 1. Si qui sunt, esse autem hæud paucos non facile negaverim, quorum fides mere cerebrina est, 1. & que merum ens intellectus, non tamen esse vel communem Lutheranorum præxiã vel publicam eorum doctrinam, propterea pessimum abusum ita culpandum fuisse, ut m. innocentes exciperentur. Urgendum utiq; studium pietatis notanda publicè & cum zelo sub larva externæ professionis latens hypocrisis, vero videndum, ne id fiat cum jactura veritatis, neve dum vitamus vitia in contraria curramus. 2. Viva fides utriusque inculcanda, cum mortuæ fidei simulachrum, pro vera, nubem pro Junone, amplecti soleat cor humanum ad hypocrisis æque atque quævis opera carnis prorum, sed tamen ipsa vita fidei & vivæ fidei signa non e-

rants

rant confundenda. Fides utique est res efficacissima, quo sensu *Apolog. A. C.* eam virtutum s. *l. d. d.* robur vocat, sed alia est ejus efficacia respectu objecti sui (specialis Christi mediatoris, alia ex ista fluens in opere renovationis. Neque consequens est si dicamus fidem sine exercitio bonorum operum externo aliquando esse posse, nos eandem quoque re ipsa separare ab actibus internis & bono proposito. (3.) Novam obedientiam esse omnibus credentibus quoad vivunt, eam Domino esse acceptam, a fide ut vim urendi ab igne esse ultro largimur, hinc autem sequi illam obedientiam ad essentiam fidei justificantis quâ talis pertinere negamus. Qualitates morales non tantum dantur activæ, sed etiam passivæ atque inter effectus hæc quoque differentia est, ut alii ad essentiam pertineant, alii eandem consequantur; interim probatum nondum est, fidem justificantem esse qualitatem activam, cum passivè potius se habere atque relative supra confiterit; Nec illa in omni sua latitudine hic spectetur, sed præcisè in negotio justificationis (4.) Sicuti in Amore Dei radicari & fundari sunt, quorum in cordibus Christus habitat per fidem Eph 3, 17, 18. ita fidem à charitate diversam esse, neque hanc locum habere nisi ubi receptio Christi per fidem præcesserit, res ipsa docet, Agitur scilicet de conciliatione hominis peccatoris cum Deo, cum Deo agi non potest nisi fide, charitas autem operari non potest, nisi prius constet Deum mihi amplius non esse iratum, sed propter nomen filii sui peccata mihi remisisse. Nomen Jesu Christi est, quod offertur homini peccatori in verbo evangelii, nomen Jesu Christi ab ipso recipiendum & applicandum est, siquidem velit adoptari à Deo: ac recipi nomen Christi per charitatem non potest, nec enim dicere potest peccator: ego mihi gratiam in Jesu Christo promissam applico, quia Deum diligo igitur remittet mihi peccata cum neque per neque propter charitatem, sed propter Christum fide apprehensum remissionem peccatorum consequamur, Amori quidem nostro omnis apprehensio non denegatur, interim illa multum differt ab eâ receptione quæ fit per fidem, quæ ex filio mortis facit filios Dei, quæ non agit sed patitur, non opus suum sed meritum Christi Deo offert, & gratis accipit remissionem peccatorum.

Epilogus.

XXVII. Nihil nunc esset facilius quam reliqua quæ ad explicandam fidem justificantis causam efficientem, subjectum, finem, effectum & adjuncta pertinent, ex loco nostro deducere: verum paginarum angustia exclusi hic subsistimus. Quoniam autem fiducia & historia & mortua datur, consistens in vana persuasionem sine penitentia & veris fructibus loco omnium posmatum fit monitum Apostoli: ex 2. Cor. 13, 5. Vosmetipsos tentate, si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognovistis vosmetipsos? quia Jesus Christus in vobis est. Is vero qui fidei nostræ author est, & consummator conferret nos in veritate sua, Ejus enim verbum veritas est.

SOLI DEO GLORIA.

753962

ULB Halle 3
001 854 02X

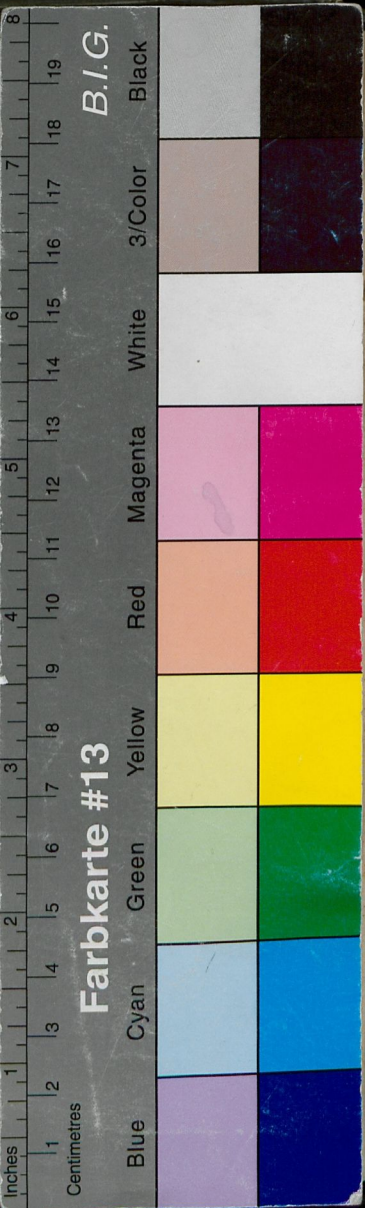
sb.

2

W/R

35 37

Quod DEO Salvatori Gloriosum!
DISPUTATIO THEOLOGICA
De
NATURA
FIDEI JUSTI-
FICANTIS,

Ex Joh. c. i. v. 12.

Quam
Mandato Serenissimi
Consensu Venerandæ Facultatis Theologicæ
Pro LICENTIA
Consequendi Gradum Doctoris in Theologia
Publico Examine sifit
CHRISTOPHORUS REUCHLIN.

S. S. Theol. P. P. O. & Eccles. Pastor.

Respondente,

M. VITO FRIDERICO *Weihenmayer/*
Ill. Stip. Repet.

Die 6 April.

In Aula Theologorum Nova,

TUBINGÆ

A. O. R. MDCCI.

Literis Joh. Conradi Eitelij.